

Module 4: Financiering van inclusief onderwijs

De transitie naar inclusief onderwijs kan alleen slagen als de toewijzing van de middelen het beleid adequaat ondersteunt. Het financieringsmodel dat de overheid kiest, kan een kader creëren voor inclusie of voor verdere segregatie omdat het gekozen financieringsmodel directe invloed heeft op hoe scholen zich organiseren en welke praktijken ze inzetten (Susan J. Peters, 2003, [Inclusive education: achieving education for all by including those with disabilities and special education needs](#)).

We onderscheiden twee soorten financieringsmodellen: leerlingvolgende financiering en school- of dienstengerichte financiering (Unicef, 2014, [Financing of Inclusive Education](#)):

Leerlingvolgende financiering	School- of dienstengerichte financiering
Het schoolbudget is afhankelijk van de leerlingenpopulatie. Elke school krijgt een bepaald bedrag per ingeschreven leerling. Dit bedrag verschilt naargelang leerlingen behoren tot bepaalde categorieën (bijvoorbeeld gepercipieerde sociale kwetsbaarheid of handicap).	De overheid voorziet een financiering in termen van uren, leerkrachten of klaslokalen. Met deze middelen kunnen onderwijsactoren een eigen ondersteuningsaanbod ontwikkelen. Het schoolbudget staat dus los van de kenmerken van de leerlingenpopulatie.
Leerlingen kunnen met de nodige ondersteuning inclusief onderwijs volgen in een school naar keuze. Het schoolbudget is gebaseerd op de werkelijke onderwijsbehoeften van leerlingen en garandeert dus een billijke verdeling van middelen.	Er is een risico dat scholen leerlingen selecteren die passen in hun ondersteuningsaanbod, of dat ze leerlingen proberen in te passen in dit aanbod.
Scholen hebben een garantie op middelen die rekening houden met de werkelijke onderwijskost van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften.	De overheid heeft uitgebreide audit- en monitoringmechanismen nodig om de kwaliteit van het onderwijs en van de ondersteuning te garanderen. Dit zorgt voor veel administratieve last en extra kosten.
De middelen zijn gekoppeld aan labels. Dit zet ouders en scholen aan om kinderen te labelen in plaats van te kijken naar de werkelijke ondersteuningsnoden. Deze nood aan formele diagnoses drijft de kosten op.	Scholen worden gestimuleerd om krachtige leeromgevingen te ontwikkelen voor alle leerlingen en om in te zetten op preventieve ondersteuning.
Scholen die individuele ondersteuning voorzien voor de betrokken leerlingen, verbeteren niet noodzakelijk de brede toegankelijkheid van hun aanbod.	Scholen investeren in de ontwikkeling en ondersteuning van leerkrachten in plaats van te focussen op de gepercipieerde handicap van de lerende.

Bepaalde financieringsmechanismen die eigen zijn aan het Vlaams onderwijssysteem belemmeren de transitie naar één inclusief onderwijssysteem:

- De ongelijke financiering van gewoon en buitengewoon onderwijs zorgt voor een valse concurrentie en valt duurder uit dan wanneer één enkel inclusief onderwijssysteem moet worden gefinancierd (Commissaris voor de mensenrechten van de Raad van Europa, 2017, [Fighting school segregation in Europe through inclusive education](#)).
- De budgetten per leerling zijn veel groter in het buitengewoon onderwijs. Voor het schooljaar 2017-2018 bedroeg de kostprijs per leerling in het gewoon basisonderwijs 5.151€, in het buitengewoon basisonderwijs 16.900€, in het gewoon secundair onderwijs 9.237€ en in het buitengewoon secundair onderwijs 20.349€.
- Naast het financiële plaatje zelf, zijn ook de mogelijkheden in beide systemen verschillend: in het buitengewoon onderwijs kan de school een interdisciplinair schoolteam samenstellen. Het personeelskader in het gewoon onderwijs laat dit niet toe.
- Uit onderzoek blijkt dat er in veel scholen te weinig aandacht is voor het zorgbeleid in fase 0 en 1¹ waardoor de onderwijskwaliteit in deze scholen niet is gegarandeerd. Doordat scholen in deze fasen te vaak ondersteuning aan externe actoren vragen, is het ondersteuningsaanbod in fase 2 en 3 overbevraagd.
- Er is geen plan of strategie voorhanden om de kosten van de transitie naar één inclusief onderwijssysteem op te vangen. Heel wat leerkrachten moeten bijgeschoold worden en competenties verwerven, gebouwen moeten toegankelijker worden gemaakt, structureel overleg moet opgezet worden, scholen hebben structurele ondersteuning nodig om hun zorgbeleid te ontwikkelen ... De beginfase van de transitie naar inclusief onderwijs vereist voldoende financiële ondersteuning.
- De ondersteuningsnetwerken zelf moeten ook expertise ontwikkelen. Het personeel van die netwerken komt veelal uit het buitengewoon onderwijs. Om expertise te kunnen ontwikkelen in inclusieve settings is tijd en geld nodig. De ondersteuningsnetwerken zijn bovendien netgebonden, wat de efficiëntie en de kennisoverdracht niet altijd ten goede komt.
- Om ondersteuning te bekommen is vaak nog nood aan een label. Dit gaat in tegen het sociaal model van handicap. Begrijpelijkerwijze wordt daarbij de voorkeur gegeven aan het label dat de meeste ondersteuning genereert. Het huidige financieringsmodel geeft overigens niet aan hoe met meervoudige diagnoses moet worden omgegaan.

Meer informatie over financiering vind je in de bijdrage van Dr. Cor Meijer en Dr. Amanda Watkins van het European Agency for Special Needs and Inclusive Education aan het [congres van Unia over de transitie naar een inclusief onderwijssysteem](#).

Lees ook het rapport van Unia dat naar aanleiding van dit congres werd opgesteld: [Naar een inclusief onderwijssysteem in België: inspiratie en voorbeelden \(2019\)](#).

¹ [M-decreet en de zorg in het gewoon onderwijs](#), Verslag van het Rekenhof aan het Vlaams Parlement, Brussel, april 2019.